

Oikeusministeriö
Kriminaalipoliittinen osasto

Kirjeenne 13/69/2008

Lausunto luonnoksesta yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annettavaksi valtioneuvoston asetukseksi

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö esittää lausuntonaan seuraavia pykäläkohtaisia huomioita:

3 § Seuraamusselvityksen laatimismenettely

Lain 10 § mukaan Rikosseuraamuslaitos voi myös rikoksesta epäillyn pyynnöstä laatia seuraamusselvityksen, jos siihen on painava syy. Painava syy voisi pykälän perustelujen mukaan olla esimerkiksi se, että syyttäjän tai tuomioistuimen näkemyksen mukaan rikoksesta epäilty ei aikaisemmin jo tuomittujen yhdyskuntaseuraamusten epäonnistumisen vuoksi olisi kykenevä suorittamaan uutta yhdyskuntaseuraamusta, mutta Rikosseuraamuslaitos toteaisi rikoksesta epäillyn elämäntilanteen sittemmin muuttuneen niin, että edellytykset suorittaa yhdyskuntaseuraamus asianmukaisesti olisivat olemassa. Asetuksen 3 § 1 momentin mukaan epäilty voi esittää syyttäjälle selvityksen hankkimista. Olisiko lain lähtökohdan mukaista, että epäilty voi esittää selvityksen hankkimista myös Rikosseuraamuslaitokselle?

4 § Seuraamusselvityksen sisältö

Nuorisorangaistuksen kohdalla, eikä vain yhdyskuntapalvelun ja valvontarangaistuksen, tulisi selvittää rikoksesta epäillyn kyky ja halukkuus suoriutua seuraamuksen suorittamisesta.

Nuorisorangaistus voitaisiin lisätä 1 momenttiin yhdyskuntapalvelun ja valvontarangaistuksen jälkeen seuraavalla tavalla:

”Rikosseuraamuslaitoksen on tutkiessaan rikoksesta epäillyn edellytyksiä yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen tai nuorisorangaistuksen suorittamiseen otettava huomioon hänen kykynsä ja halukkuutensa suoriutua kyseisen seuraamuksen ”

Vai onko niin, että näin ei voi tehdä koska laissa ei näin sanota? Käytännössä kuitenkin näin tullaan toimimaan.

Osoite
Lintulahdenkuja 4
00530 Helsinki

Puhelin
029 56 88500

Faksi
029 56 65440

Sähköpostiosoite
kirjaamo.rise@om.fi

Www-osoite
rikosseuraamus.fi

vankilatuote.fi

8 § Täytäntöönpanoasiakirjat

Ehdonalaiseen vapauteen päästetyn täytäntöönpanoasiakirjana on asetusluonnoksen mukaan täytäntöönpanosta vastaavan Rikosseuraamuslaitoksen yhdyskuntaseuraamustoimiston tallentamat valvontaa koskevat tiedot. Asia on epämääräisesti ilmaistu. Eikö vankilan johtajan päätös valvontaan asettamisesta ole ehdonalaiseen vapauteen päästetyn valvonnan täytäntöönpanoasiakirja?

11 § Tuomitun kuuleminen

Pykälän 1 momenttiin tulisi lisätä sana täsmennetyn ennen rangaistusajan suunnitelman laatimista varten.

”Jos tuomitun asuin- tai oleskelupaikka on selvillä, Rikosseuraamuslaitoksen on lähetettävä tuomitulle kirjallinen kehoitus ottaa yhteyttä määrättyä ajankohtana Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön täsmennetyn rangaistusajan suunnitelman laatimista varten.”

Kolmannen momentin mukaan ”kuulemisen yhteydessä tuomitulle laaditaan täsmennetty rangaistusajan suunnitelma”. Lain 14 § perustelujen mukaan täsmennetty rangaistusajan suunnitelma on laadittava viipymättä, millä tarkoitetaan suunnitelman laatimista ja vahvistamista heti kun suunnitelman laatimisen edellytykset ovat olemassa. Suunnitelma ei kuitenkaan ole laadittavissa, jos esimerkiksi jokin suunnitelman täsmentämiseksi tarvittava tieto puuttuu. Koska täsmennetyn suunnitelman laatimisen edellytykset eivät ole välttämättä olemassa heti, laatimista ei ole perusteltua sitoa tuomitun kuulemistilanteeseen.

Laki nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä 7 § määrittelee, että alle 18-vuotiaan huoltajalle, edunvalvojalle tai muulle lailliselle edustajalle taikka muulle henkilölle, joka vastaa epäillyn hoidosta ja kasvatuksesta, on myös varattava tilaisuus tulla kuulluksi asiassa. Tulisiko uudessa asetustekstissä näkyä tämä liittyen edellytysten selvittämisvaiheeseen? Entä pitäisikö teksti lisätä vaiheeseen, jossa laaditaan täsmennetty rangaistusajan suunnitelma ala-ikäisten kohdalla?

13 § Lainvoimaa vailla olevan tuomion täytäntöönpano

Ongelmia on aiheutunut, kun käräjäoikeudesta on saatu virheellinen tieto ehdollisen vankeuden valvonnan tuomitsemisesta ja tuomitun kohdalla on virheellisesti aloitettu valvonta. Vastaavaa voinee esiintyä myös muissa seuraamuksissa. Voidaanko oikean ennakkotiedon saamista varmistaa esimerkiksi yhdyskuntaseuraamustoimiston veloitteella selvittää valvonnan oikeellisuus tuomioistuimesta?

15 § Toimintavelvollisuuden sisällöksi hyväksyttävä toiminta

Vielä voimassa olevien säännösten mukaan yhdyskuntapalvelun toimeenpanosuunnitelma on laadittava yhteistoiminnassa myös palvelupaikan järjestäjän kanssa. Onko asetuksessa syytä todeta edelleen tällainen yhteistyövaatimus työ- ja toimintavelvoitepaikkojen kanssa?

17 § Täytäntöönpanoon ryhtymisen, lykkäyksen ja keskeytyksen kirjaaminen

Kyseisessä pykälässä luetellaan, mitä tietoja yhdyskuntaseuraamustoimisto kirjaa Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään täytäntöönpanossa tarvittavien, tuomittua ja rangaistusta koskevien tietojen lisäksi. Verrattuna yhdyskuntapalvelun toimeenpanokirjan sisältöä koskeviin nykyisiin säännöksiin 17 §:n luettelossa tai muualla asetuksessa tai laissa ei ilmeisesti ole mainintaa sellaisten tietojen kirjaamisesta kuin

- jo suoritettujen yhdyskuntapalvelutuntien määrä,
- lain 19 § mukainen täytäntöönpanoajan pidennys,
- tuomitulle annetut huomautukset (sen sijaan varoituksia koskevasta kirjaamisesta todetaan 19 §:ssä) ja
- yhdyskuntapalvelun päättyminen sen tultua suoritetuksi.

Näiden pois jääminen perustuu mahdollisesti nykyiseen käsitykseen siitä, minkä tasoisista asioista asetuksessa säädetään, ja asiat voidaan ehkä ohjeistaa myös Rikosseuraamuslaitoksen normeilla.

29 § Rangaistusaikaa koskeva päätös

Pykälän 2 momentti kaipaa selvennystä, mitä sillä tarkoitetaan.

Muut huomiot:

Asetukseen pitäisi muotoilla säännös, jossa tulee esiin päihteettömyysveloitteen alkaminen täsmennetyn rangaistusajan suunnitelman tiedoksiannon jälkeen. Tämä on erityisen tärkeää valvontarangaistuksessa, jotta päästään ensimmäisen rangaistuspäivän positiivisen testituloksen probleemasta.

Selkeyttä kaipaa ehdonalaisen vapauden valvonnan kohdalla menettely rangaistusajan suunnitelman ja täsmennetyn rangaistusajan suunnitelman suhteen. Vankeuslaissa puhutaan rangaistusajan suunnitelmasta ja vapauttamissuunnitelmasta. Yhdyskuntaseuraamuslain 71 §:n perusteluissa mainitaan, että rangaistusajan suunnitelma tulee tehdä hyvissä ajoin ennen ehdonalaista vapauttamista.

Onko tarkoituksenmukaista laatia tässä vaiheessa rangaistusajan suunnitelma valvontaan tuleville, kun heillä on jo vankeuslain tarkoittama rangaistusajan suunnitelma ja vapauttamissuunnitelma? Olisiko tarpeen asetuksessa täsmentää, että valvottavien kohdalla laaditaan vankila-aikaisen rangaistusajan suunnitelman ja vapauttamissuunnitel-

man pohjalta täsmennetty rangaistusajan suunnitelma asiakkaan vapauduttua vankilasta, ensimmäisten valvontakäyntien aikana?

Tuula Asikainen
Ylijohtaja

Päivi Hannula
Ylitarkastaja